Опорний конспект · 1.9. Вживання апострофа

Українська мова · Підготовка до НМТ · Розділ 1. Фонетика. Графіка

1. Суть і головне обмеження

Апостроф позначає **роздільну вимову**: приголосний твердий, а далі чується [й̆].
Ставимо **тільки перед я, ю, є, ї**.

Апостроф — **не буква і не звук**: при підрахунку букв його не враховують.
Губні: **«МаВПа БуФ»** → м, в, п, б, ф (плюс буква **р**).

2. Пишемо апостроф

Випадок	Приклади
після губних **б, п, в, м, ф**, якщо перед ними немає приголосного з кореня	б’ю · п’ять · в’язи · м’ясо · рум’яний · тім’я · солов’ї · здоров’я · В’ячеслав
після **р** у кінці складу	бур’ян · пір’я · міжгір’я · матір’ю · кур’єр · черв’як · верб’я · сурм’яний · торф’яний
після **префіксів** на твердий приголосний	від’їзд · з’явитися · з’їхати · об’єм · під’їхати · роз’єднати · без’ядерний · між’ярусний · пан’європейський · дит’ясла
у словах іншомовного походження та після **к** у прізвищах	комп’ютер · п’єса · прем’єра · кар’єра · Х’юстон · В’єтнам · миш’як · Лук’ян · Лук’яненко

3. НЕ пишемо апостроф

Випадок	Приклади
коли я, ю, є показують **м’якість** попереднього приголосного	дюна · тюль · нюанс · зоря · люди · синє
коли перед губним стоїть інший приголосний **з кореня** (крім р)	свято · цвях · дзвякнути · тьмяний · морквяний · мавпячий · різдвяний · медвяний
коли **р м’який**	буряк · буря · рябий · ряд · рясний · гарячий · крякати · Рябко

4. Два питання, які вирішують усе

питання 1 Приголосний перед губним — це **корінь чи префікс**?

Корінь → без апострофа	Префікс → з апострофом
свято · цвях · морквяний · різдвяний	зв’язок · розм’якшити · підв’ялити

питання 2 Після **р** чується [й̆]?

Так → апостроф	Ні → без апострофа
бур’ян [бурй̆а́н] · пір’я	буряк [бур’а́к] · буря

5. Підрахунок звуків · типові пастки

Слово	Букви / звуки
б’ю · п’ять · м’ята	2/3 · 4/4 · 4/5
солов’ї · здоров’я · об’єм	6/7 · 7/8 · 4/5
бур’ян але буряк	5/6 але 5/5

- «св’ято», «ц’вях», «різдв’яний» — приголосний із кореня блокує апостроф;
- «бур’як» — тут р м’який;
- «звязок» без апострофа — з- це префікс;
- апостроф порахований як буква: у слові **п’ять** чотири букви;
- плутанина груп: для **ь** — «де ти з’їси ці лини», для апострофа — «МаВПа БуФ» + р.